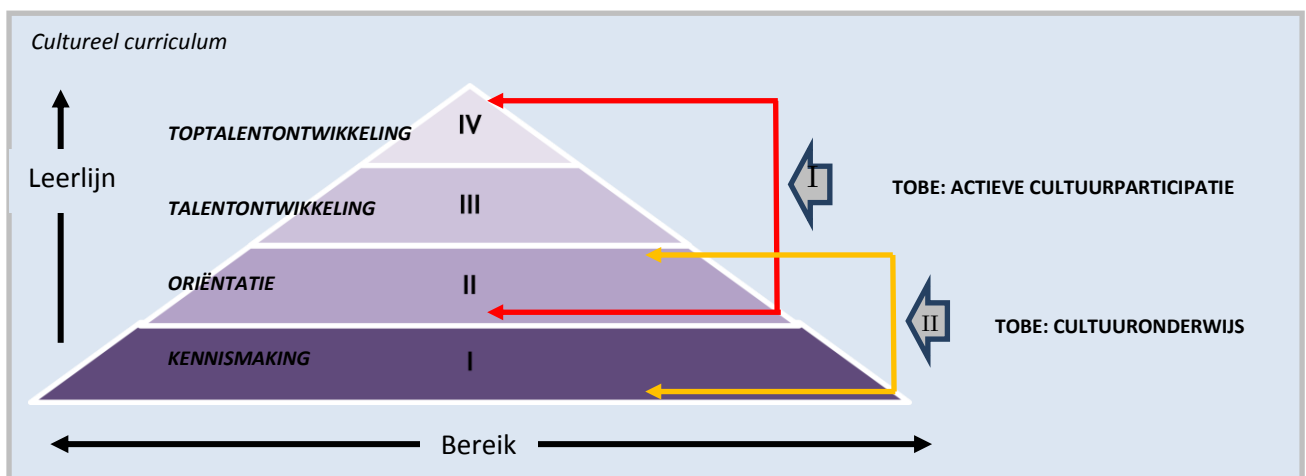

Visie van ToBe Cultuurcentrum op cultuureducatie in Dordrecht – mei 2016

Stichting Cultuureducatie Zuid-Holland Zuid (ToBe Cultuurcentrum) is actief op 2 markten. Die van de *Actieve Cultuurparticipatie* (cultuureducatie in de vrije tijd) en die van het *Cultuuronderwijs* (cultuureducatie in en om het onderwijs). ToBe profileert zich als netwerkorganisatie ten behoeve van cultuureducatie en is de verbindende schakel tussen individuele burgers, scholen, zelfstandige ondernemers en (culturele) instellingen. ToBe levert eigen projecten, programma's en diensten, faciliteert aanbod van zelfstandige ondernemers, is een onafhankelijk intermediair voor cultuuronderwijs en faciliteert amateurverenigingen waar mogelijk.

- **Infrastructuur**

De gemeente Dordrecht financiert / faciliteert de organisatie die noodzakelijk is om vorm en inhoud te geven aan cultuureducatie op een aantal manieren.

Ten behoeve van de huur van het Energiehuis en de gerelateerde shared services verstrekt zij een doelsubsidie (2016: € 630.000).

Daarnaast verstrekt zij (budget)subsidie ten behoeve van cultuureducatie voor kinderen, jeugd en jongeren *tot en met* 20 jaar (2016: € 1.415.436); het Kunstmenu (2016: € 59.724 doelsubsidie) en de Combinatiefunctie (2016: € 45.123 doelsubsidie).

Aan cultuureducatie voor volwassenen wordt geen budgetsubsidie besteed. In de tariefstelling van de cursussen profiteren volwassenen mee van de Energiehuis-faciliteiten en voor een deel van de organisatie die al is ingericht ten behoeve van cultuureducatie voor kinderen, jeugd en jongeren.

In het kader van de Agenda voor de Stad zal de budgetsubsidie in 2017 en 2018 worden gereduceerd met een bedrag van afgerond € 205.000 oftewel 14,5%. Het grootste deel van deze bezuiniging (€ 150.000) dient voor 2018 gerealiseerd te worden.

Door het nog efficiënter inrichten van de organisatie, scherpe keuzes te maken in het aanbod en het vergroten van het eigen verdienvermogen stelt ToBe dat deze taakstelling uitdagend, maar haalbaar is. In overleg met de gemeente zal ToBe keuzes maken ten laste van de subsidies die nu worden ingezet t.b.v. educatie in de vrije tijd ten gunste van subsidies t.b.v. cultuuronderwijs.

- **Vraaggericht werken**

Voor het aanbod in de vrije tijd werkt ToBe maximaal vraaggericht en anticipeert op - of volgt - trends waar mogelijk. Dit doen wij op een aantal manieren: wij volgen publicaties van landelijke kenniscentra (zoals bijvoorbeeld het LKCA) en andere cultuureducatie-instellingen, wij meten tevredenheid van cursisten, wij trekken conclusies uit cursussen die door een tekort aan inschrijvingen niet door kunnen gaan en dagen freelancers uit en bieden ondersteuning om aanbod te ontwikkelen en in de markt te zetten.

Ondanks een (landelijke) trend van een dalende vraag naar regulier lesaanbod en een toenemende vraag naar kortdurende kennismakingslessen, workshops en recreatief maatwerkeraanbod dat aansluit bij actuele ontwikkelingen (bijv. festivals en vakantieaanbod), is er nog steeds een stabiele vraag naar verdiepende talentontwikkeling en samenspel in de vorm van jaarcursussen.

De nieuwe organisatie heeft nog maar een zeer beperkte kern van docenten in loondienst (6,3 fte. tegen 24,2 fte. in de oude organisatie). Deze docenten worden nagenoeg uitsluitend ingezet voor educatie in de vrije tijd. De organisatie is daardoor zeer flexibel en kan steeds dat aanbod brengen dat gevraagd wordt door daar de juiste freelancers (zelfstandig ondernemers) bij te zoeken en er met weinig risico's geëxperimenteerd kan worden met nieuw aanbod.

ToBe onderzoekt de mogelijkheden om ongesubsidieerd, kostendekkend en gevarieerd aanbod voor volwassenen te ontwikkelen; waar mogelijk in samenwerking met andere culturele instellingen zoals bijv. de musea en de bibliotheek. Denk daarbij aan lezingen en excursies e.d. In de lijn om zoveel mogelijk met zelfstandig ondernemers te werken, ligt het voor de hand dat ToBe hier vooral een faciliterende rol zal hebben. Ook in het onderwijs zijn er mogelijkheden om onze activiteiten op het gebied van deskundigheidsbevordering uit te breiden en nieuwe markten, zoals de kinderopvang, aan te boren.

Ten behoeve van het onderwijs ontwikkelt, coördineert en voert ToBe projecten, programma's en diensten uit op het gebied van cultuuronderwijs, afhankelijk van de behoeften van de school (zie separaat hoofdstuk Onderwijs).

- **Focus op doelgroepen**

ToBe richt zich primair op de volgende doelgroepen, zowel in het onderwijs als in de vrije tijd:

- Allerkleinsten (1 tot 4 jaar) / gesubsidieerd
- Kinderen en jeugd (4 tot 12 jaar) / gesubsidieerd
- Jongeren (12 tot 21 jaar) / gesubsidieerd
- Volwassenen (21 jaar en ouder) / ongesubsidieerd
- Kwetsbare doelgroepen (alle leeftijden met een beperking) / gesubsidieerd
- Speciale doelgroepen (Bijv. senioren niet zelfstandig wonend) / mogelijk financiering uit andere bronnen / subsidies uit zorg & welzijn?
- Talenten (tot 21 jaar) / gesubsidieerd.

- **Kernbegrippen**

- **Toegankelijk:** ToBe wordt door alle jeugd en jongeren gezien als **de** laagdrempelige instelling voor cultuureducatie in Dordrecht. Zij hebben ToBe veelal leren kennen via workshops en projecten op school en weten over het algemeen de weg om dit tegen acceptabele kosten voort te zetten in de vrije tijd. Meer dan voorheen een pro-actieve samenwerking met Stichting Leergeld.
- **Klantgericht:** ToBe is gastvrij en goed georganiseerd. ToBe is goed zichtbaar, in het Energiehuis en daarbuiten, bereikbaar en laagdrempelig. De vorming van een frontoffice zal hier een belangrijke bijdrage aan leveren.
- **Diversiteit:** ToBe heeft een divers aanbod in de vrije tijd dat een breed publiek aanspreekt. Leerlingen ontmoeten tijdens hun culturele loopbaan bij ToBe verschillende docenten. ToBe staat voor culturele diversiteit en inhoudelijke diversiteit binnen de vakdocenten en stimuleert diversiteit in het opleidingsniveau van de cursist (van beginner tot instromer in een vakopleiding).
- **Kwaliteit:** 'We doen het goed of we doen het niet'. ToBe is kritisch op de kwaliteit van de eigen producten en diensten alsmede op hetgeen door zelfstandig ondernemers via ToBe wordt aangeboden. ToBe maakt gebruik van de PDCA-cyclus (plan-do-check-act) en evalueert en leert van alle georganiseerde activiteiten. Eind 2017 is ToBe gecertificeerd en draagt zij het Cultuurkeur.
- **Faciliterend:** ToBe ziet het als haar taak om een belangrijke bijdrage te leveren aan een bruisend Energiehuis. Dit doet onder andere door het verhuren van ruimten aan culturele aanbieders waarvan het aanbod niet conflicteert met dat van ToBe. Ook scholen en amateurverenigingen worden zoveel mogelijk ondersteund in hun kennismaking met het Energiehuis.

- **Meerwaarde ToBe**

De meerwaarde van ToBe ten opzichte van andere aanbieders zit in de deskundigheid, de kwaliteitsbewaking, de veilige omgeving, de faciliteiten van het Energiehuis en de beleving van de klant. Behalve dat het prachtige Energiehuis al een beleving op zich is, spelen de sociale aspecten van groepslessen, de cross-overs en het samenwerken aan de presentaties een grote rol. ToBe heeft als meerwaarde dat het kinderen en jongeren de mogelijkheid biedt om in een seizoen kennis te maken met meerdere instrumenten of met verschillende disciplines. Er is ruimte voor verkenning én we bieden verdieping voor talenten. Maar beginner of gevorderde: het podium is er voor iedereen.

ToBe selecteert vanuit een breed netwerk gekwalificeerde en ambitieuze docenten. ToBe scout zowel ervaren docenten in het veld als jong talent binnen de vakopleidingen. Daardoor is ToBe is een geliefde stageplek waardoor zij dichtbij nieuwe ontwikkelingen en visies van de beroepsopleidingen staat. ToBe is actief aangesloten bij Cultuurconnectie en actief betrokken bij LKCA en andere brancheorganisaties.

Binnen de leerlijnen van ToBe krijgen talentvolle jeugd en jongeren de kans zich te ontwikkelen binnen bijzondere programma's waarin crossovers met professionals worden gemaakt. Daarnaast is ToBe het loket richting (vak)vooropleidingen en de beroepspraktijk.

Ook van onderscheidend belang is de samenwerking tussen de culturele partners welke op meerdere plekken in de stad en het onderwijs vorm krijgt, maar specifiek in het Energiehuis zichtbaar wordt.

- **Optimale benutting van het Energiehuis**

Gelet op de investeringen in het Energiehuis als huis voor de podiumkunsten is het logisch dat ToBe zich inzet voor een optimale benutting van de voorzieningen in het Energiehuis. Dat kan door:

- het realiseren van eigen aanbod in de vrije tijd,
- het brengen van jongeren naar het Energiehuis via onderwijsprojecten (Cultuursafari, ToBe on Stage, Poetryfestival, theater als onderdeel curriculum VO, etc.),
- het verhuren van ruimten aan scholen - al dan niet in combinatie met lessen door ToBe-docenten - tegen laagdrempelige, culturele tarieven,
- het verhuren van ruimten aan amateurverenigingen - al dan niet in combinatie met lessen door ToBe-docenten - tegen laagdrempelige, culturele tarieven (zoals DOP theaterfestival; drie daags theaterfestival en HaFaBra festival),
- het faciliteren van cultuuraanbod door derden in van ToBe gehuurde ruimten.

Met betrekking tot de verhuur aan derden zijn wij dit voorjaar op bescheiden schaal gestart met het verhuren van ruimtes aan externe docenten. Vanaf het nieuwe cursusseizoen zal het hele aanbod voor volwassenen van Kunst & Design op deze wijze worden georganiseerd. ToBe is het loket dat selecteert op kwaliteit en diversiteit. Op deze manier faciliteert ToBe aanbod van derden hetgeen moet leiden tot meer variatie in het aanbod, zonder dat hier budgetsubsidie voor nodig is

Zo onderzoeken wij ook de mogelijkheden om (gefaseerd vanaf januari 2017) muziek-, dans- en theaterlessen voor volwassenen te faciliteren (ongesubsidieerd, kostendekkend). Freelance-docenten die aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoen, en met hun aanbod passen bij ToBe, kunnen ruimtes huren en hun lessen aan volwassenen verzorgen (netwerkdocenten). In de meest vergaande vorm is er op de website van ToBe alleen nog een link naar de website van de betreffende docent en geen verdere bemoeienis van ToBe. Naast het feit dat dit model bijdraagt aan een verdere ontwikkeling van cultuureducatie voor volwassenen, draagt dit bij aan de focus van ToBe op de primaire doelgroep jeugd en jongeren, verlaagt het de overheadkosten enigszins en levert het verhuurinkomsten op.

In beide genoemde voorbeelden blijft het aanbod bestaan - en wordt mogelijk zelfs uitgebreid - terwijl ToBe zich hier beperkt tot een coördinerende en kwaliteitsbewakende rol. Dit geeft een hoge mate van flexibiliteit, is sterk vraaggestuurd en is een voorbeeld van cultureel ondernemerschap. Dit model is of wordt overigens bij meerdere cultuureducatie-instellingen geïmplementeerd.

- **Servicebureau Cultuur & Onderwijs**

ToBe cultuurcentrum heeft een enorme kennis en expertise op het gebied van cultuuronderwijs, zowel als adviseur / bemiddelaar en in de ontwikkeling en uitvoering van projecten.

Gezien de landelijke ontwikkeling is het belangrijk om meer dan in het verleden onderscheid te maken tussen de rol van advies / bemiddeling en de rol als aanbieder. Om die reden heeft ToBe Cultuurcentrum het Servicebureau Cultuur & Onderwijs opgericht.

De kracht van het Servicebureau Cultuur & Onderwijs zit hem in een sterke basis van programmaleiders (inhoud) en netwerkers (relatie). Zowel binnen het Primair Onderwijs als het Voortgezet Onderwijs levert het Servicebureau Cultuur & Onderwijs diensten die gericht zijn op verbinding, bemiddeling, advies, projectmanagement en deskundigheidsbevordering. Het Servicebureau Cultuur & Onderwijs is een spin in het web in Dordrecht waarbij het cultuurbeleid van de gemeente het uitgangspunt is, in het licht van de landelijke ontwikkelingen en trends.

Voorbeelden:

- Cultuursafari voor het voortgezet onderwijs (Zuid-Holland Zuid)

- Kunstmenu voor het primair onderwijs (Zuid-Holland Zuid)
- Combinatiefunctionaris Voortgezet Onderwijs (Dordrecht)
- 5x Cultuureducatie met Kwaliteit (Zuid-Holland Zuid)
- Workshop Creatief Proces (Deskundigheidsbevordering)
- ICC-cursus (intern cultuur coördinator: deskundigheidsbevordering primair onderwijs).

Daarnaast verzorgt *ToBe Onderwijs & Kinderopvang* workshops, lessen, projecten en evenementen voor jeugd, jongeren en bijzondere doelgroepen. Alle disciplines komen hierbij aan bod: dans, theater, beeldende vorming, muziek, media & fotografie, taal & poëzie. Bij onze activiteiten staat ontdekken, onderzoeken, ontwerpen, presenteren en natuurlijk plezier beleven centraal.

ToBe ontwikkelt en organiseert activiteiten en programma's die aansluiten op vakinhoudelijke doelstellingen (cultuuronderwijs als doel) maar op ook actuele thema's, andere leergebieden, sociaal-emotionele ontwikkeling en/of specifieke vraagstukken zoals ouderbetrokkenheid (cultuuronderwijs als middel).

Voorbeelden:

- Speak Up! (Jongerevenement in het Energiehuis)
- Ambacht is een Kunst (Beroepsvaardigheden in het Energiehuis)
- ToBe On Stage (Kennismakingsprogramma cultuureducatie in het Energiehuis)
- Theaterklas (Theaterles onder schooltijd in het Energiehuis)
- Instrumentenprikkel (Muziekinstrumenten op school)
- Sing a Song Battle (Lokaal scholenevenement)
- Projectweek cultuureducatie (Op school)

- **Samenwerking met culturele partners in Dordrecht**

Naast samenwerking op het gebied van festivals en evenementen hebben culturele instellingen in Dordrecht gezamenlijk een taak als het gaat om een volledig, inspirerend en kwalitatief programma cultuureducatie voor jeugd, jongeren en volwassenen.

Mogelijke speerpunten voor het Servicebureau Onderwijs op dit vlak zijn:

- Samenwerken in de stad op het gebied van erfgoededucatie
- Samenwerken in de stad op het gebied van leesplezier en taalvaardigheden
- Uitbreiden bemiddeling VO en culturele instellingen als combinatiefunctionaris cultuur in het voortgezet onderwijs
- Hernieuwde samenwerking PO en culturele instellingen in het Kunstmenu Dordrecht